

digne et fructuose recipiatur ab eo, qui conscientiam peccati gravis habet, comparari ante debet status gratiæ, ac quidem ab eo, qui Eucharistiam recepturus est, comparari determinate per præviam confessionem debet, si haberi possit copia confessarii, statuente ita TRID. Sess. 13. cap. 7. juxta illud Apostoli: *Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat*; in defectu tamen confessarii, casu quo recipienda esset Eucharistia, velut a sacerdote, cui celebrandum incumbit, contritio perfecta sufficeret. Pro reliquis vivorum sacramentis etsi idem non æque TRID. statuerit, ac proinde vere probabilis sit Theologorum sententia, ad hæc fructuose suscipienda sufficere, si homo peccati sibi conscius contritionem perfectam eliciat, cum et hæc vim justificandi habeat; suadenda tamen in praxi potius confessio est, ceu medium facilius securiusque statum gratiæ reparandi.

Prob. 2^a. p. Quia, cum sacramenta mortuorum instituta sint ad gratiam, vitam spiritualem conferendam, evidens fit, hanc iis non necessario præsupponi.

Dixi ante: *ut digne suscipiantur ab eo, qui conscientiam peccati habet*; nam in justo non requiritur dispositio alia quoad sacramenta vivorum, quam debita intentio, saltem habitualis ea suscipiendi; ut dictum Art. præc.

DE SACRAMENTIS TRIBUS PRIORIBUS

DE BAPTISMO, CONFIRMATIONE ET EUCHARISTIA.

1. In sacramentorum numero loco priore in Theologia Baptismus, Confirmatio et Eucharistia pertractanda veniunt, ordine Ecclesiæ usitato, quæ in Concilio FLORENTINO et TRIDENTINO isto ea loco reposuit. Nec deest convenientia; quam a vita corporali desumptam reddit Doctor Angëlicus in 3^a. p. q. 65. quacum illa spiritualis quamdam conformitatem habet. In corporali vero vita, quæ ad perfectionem ipsius hominis pertinent, ordine naturæ præcedunt ea, quæ spectant ad perfectionem multitudinis; unum enim prius est quam multitudo: porro inter ea ipsa, quæ ad perfectionem personæ propriæ attinent, rursus priora sunt illa, quæ per se ad perfectionem hominis ordinantur, hoc est, quibus suæ perfectionem aliquam vitæ acquirit, quam quæ ad hanc ordinantur per accidens, velut removendo impedimenta vitæ, ægritudines et similia: ita in spirituali vita, quæ sacramentorum principalis finis est, et ad cuius perfectionem aliquam, ceu finem proprium, quodlibet sacramentum ordinatum est, inter sacramenta illa præcedunt reliquis, quibus homo in hac spirituali vita respectu sui, et per se perficitur. Ac quoniam in vita corporali homo quoad se, ac per se perficitur tripliciter, 1°. quidem generatione, qua homo esse et vivere incipit, hujus loco in altera spirituali Baptismus est, spiritualis regenerationis sacramentum, juxta illud Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto*, et ad Tit. 3. *Per lavacrum regenerationis*. 2°. Augmento, quo natus homo ad quantitatem perfectam, virtutemque perducitur; ejus loco in spirituali vita Confirmatio est, in qua datur Spiritus sanctus ad robur, cum, observante S. AUGUSTINO, ideo baptizatis jam tum Apostolis dictum sit, Luc. ult. *Sedete in civitate, donec induamini virtute ex alto*. 3°. Nutritione, qua in homine vita et virtus conservatur; hujus vices in vita spirituali Eucharistia subit, juxta illud Joan. 6. *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus*. Item ibid. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis*, etc. Pœnitentia vero et Extrema Unctio ad perfectionem spiritualem hominis ordinantur quasi per accidens, Pœnitentia ad restituendam, si vitium passa sit, animæ sanitatem; Extrema Unctio ad sanationis, quam inchoat Pœnitentia, consummationem; unde et tribus prioribus ordine considerationis posteriora sunt. Ordo tandem ac Matrimonium quæ ad perfectionem ordinantur multitudinis, tunc et loco ultimo veniunt. Tria igitur prima sacramenta complectemur Dissertationibus totidem, ac quidem aget 1^a. *De Baptismo*; 2^a. *De Confirmatione*; 3^a. *De augustissima Eucharistia*.

DISSERTATIO I.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

2. Baptismi nomen sensu litterali immersionem, tinctionem sonat, quippe a verbo græco βαπτω, vel βαπτίζω, id est, *mergo, tingo* derivatum; ac primo huic, maximeque necessario sacramento applicatum, quod, qui olim baptizabantur, toti aquis immergi, ac tingi solerent. In Scripturis divinis tamen non raro in sensu figurato ac metaphorico sumitur. Sic Christus passionis suæ præsciens, ac multitudinis dolorum, hos baptismum dixit, Luc. 12. v. 50. *Baptismo habeo baptizari*. Sic designaturus idem Apostolis abundantiam gratiæ, qua essent a Spiritu sancto replendi, eadem est voce usus, Act. 1. v. 5. *Vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies*; ob similitudinem videlicet et analogiam quamdam, quam illæ similesque res cum baptismo litteraliter sumpto habent. At usu Ecclesiæ, inque sacramentali foro baptismus lotionem illam sacram præcise denotat, qua dum quis abluatur corpore, ut abluatur interne in anima, ac regeneretur ad vitam spiritua-lem animæ, fiatque Christianus; ac passim dicitur *baptismus fluminis, sacramentum baptismi*. Inque hac acceptione sola hic de baptismo disseremus sequentibus capitibus I. de essentia, institutione, materia ac forma baptis- mi. II. De necessitate ejusdem, ministro et subjecto, præmissa ante de hoc sacramento summa doctrinæ Catholicæ ex Conciliis FLORENT. et TRID.

Decretum Concilii Florentini sub Eugenio IV. an. 1439. ad instructionem Armenorum.

3. Primum omnium sacramentorum locum tenet sanctum baptisma, quod vitæ spiritualis janua est: per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in universos; nisi ex aqua et Spiritu renascimur, non possumus, ut inquit Veritas, in regnum cælorum introire. Materia hujus sacramenti est aqua vera et naturalis: nec refert, frigida sit, an calida. Forma autem est: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti*. Non tamen negamus, quin et per verba illa: baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti: vel, baptizatur manibus meis talis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, verum perficiatur baptisma: quoniam cum principalis causa, ex qua baptismus virtutem habet, sit S. Trinitas; instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius sacramentum, si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum sanctæ Trinitatis invocatione, perficitur sacramentum. Minister hujus sacramenti est sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In causa autem necessitatis non solum sacer-

dos vel diaconus, sed etiam laicus vel mulier, imo etiam paganus et hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, et facere intendat, quod facit Ecclesia. Hujus sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis et actualis; omnis quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio; sed morientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum cælorum et Dei visionem perveniunt.

Canones Concilii Tridentini Sess. VII. de Baptismo, 3. Mart. an. 1547. sub Paulo III.

I.

Si quis dixerit, baptismum Joannis habuisse eandem vim cum baptismo Christi; anathema sit.

II.

Si quis dixerit, aquam veram et naturalem non esse de necessitate baptismi, atque ideo verba illa Domini nostri Jesu Christi, nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

III.

Si quis dixerit, in Ecclesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum mater est et magistra, non esse veram de sacramento baptismi doctrinam; anathema sit.

IV.

Si quis dixerit, baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, non esse verum baptismum; anathema sit.

V.

Si quis dixerit, baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem; anathema sit.

VI.

Si quis dixerit, baptizatum non posse, etiamsi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.

VII.

Si quis dixerit, baptizatos per baptismum ipsum solius fidei debitores fieri, non autem universæ legis Christi servandæ; anathema sit.

VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctæ Ecclesiæ præceptis, quæ vel scripta vel tradita sunt, ita ut ea observare non teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint; anathema sit.

IX.

Si quis dixerit, ita revocandos esse homines ad baptismi suscepti memoriam, ut vota omnia, quæ post baptismum fiunt, vi promissionis in baptismo ipso jam factæ irrita esse intelligant, quasi per ea et fidei, quam professi sunt, detrahatur, et ipsi baptismi; anathema sit.

X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post baptismum fiunt, sola recodatione et fide suscepti baptismi, vel dimitti, vel venialia fieri; anathema sit.

XI.

Si quis dixerit, vere et rite collatum baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negaverit, cum ad pœnitentiam convertitur; anathema sit.

XII.

Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo; anathema sit.

XIII.

Si quis dixerit, parvulos, eo quod actum credendi non habent, suscepto baptismi inter fideles computandos non esse, ac propterea, cum ad annos discretionis pervenerint, esse rebaptizandos; aut præstare omitti eorum baptismi, quam eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiæ; anathema sit.

XIV.

Si quis dixerit, hujusmodi parvulos baptizatos, cum adoleverint, interrogandos esse, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt, et ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos; nec alia interim pœna ad christianam vitam cogendos, nisi ut ab Eucharistiæ aliorumque sacramentorum perceptione arceantur, donec respiscant; anathema sit.

CAPUT I.

DE ESSENTIA BAPTISMI, INSTITUTIONE, MATERIA AC FORMA.

4. Appellatione ac descriptione varia sacramentum baptismi tum Scriptura S. tum SS. Patres expresserunt. 1°. A materia dicitur *lavacrum aquæ*, ad Ephes. 5. 26. *sacramentum aquæ*, a TERTULLIANO L. de Bapt. c. 1. 2°. Ab effectibus, *lavacrum regenerationis et renovationis*, ad Tit. 3. 5., quia spiritualem homini vitam primo affert; *illuminatio*, ad Hebr. 6. 4., quia fides, cujus sacramentum est, illuminat intellectum. Eaque appellatio SS. Patribus Græcis perquam familiaris fuit; unde S. CYRILLUS Hierosolymitanus Catecheses suas de Baptismo, *Catecheses illuminatorum*, hoc est baptizatorum, nuncupavit. Item: *sigillum*, *signaculum* ob characterem, quem imprimit, ac quia per baptismum homo cœtui fidelium aggregatur. *Sacramentum fidei* a Concilio TRID. Sess. VI. cap. VII, quia in hoc sacramento homo solemnem professionem fidei vel per seipsum, si adultus sit, vel per susceptores levantes, si sit infans, emittit. *Sepultura hominis cum Christo in mortem*, ad Rom. 6. 4. quia ut Christus mortuus resurrexit ad vitam novam ac gloriosam, ita homo in baptismo ad spiritualem vitam. 3°. A forma, *sacramentum Trinitatis*, quia sub expressa Trinitatis invocatione perficitur. At nos, retento nunc communi in Ecclesia *baptismi* vocabulo, in quæstionibus sequentibus illum penitus consideratum imus.

ARTICULUS I.

QUID SIT BAPTISMUS? QUANDO A CHRISTO INSTITUTUS?

5. *Dico I.* Sacramentum baptismi spectatum physice recte definitur: *Ablutio corporis sub præscripta verborum forma.* Sumptum metaphysice vero: *Sacramentum regenerationis*, sive institutum ad fidelium regenerationem spiritualem.

Prior definitio admittitur quoad rem ab omnibus. Altera quoque leges rectæ definitionis servat: sacramentum enim locum tenet generis proximi; regeneratio vero differentie; illam enim solus baptismus inter sacramenta significat, et efficit: etsi enim etiam poenitentiae sacramentum hominem spiritualiter vivificet; id tamen facit potius per modum resuscitationis, cum sacramentum hoc supponat, hominem jam fuisse in Christo genitum; baptismus vero, quia ex primaria institutione sua primam spiritualem vitam confert, per quam homo a statu peccati transfertur ad statum adoptionis filiorum Dei, inde regenerationis nomen obtinet. Utroque modo autem, physice ac metaphysice, sumptus baptismus brevibus definitur: *Sacramentum regenerationis per lavacrum aquæ in verbo vitæ.* Ubi essentiam metaphysicam exprimit sacramentum ut genus, et vis regenerativa ut dif-

ferentia; essentiam vero physicam adsignificat lavacrum aquæ ut materia, et verbum vitæ, hoc est expressa S. Trinitatis invocatio, ut forma.

6. *Si dicas:* Igitur non differunt baptismus Christi et baptismus Joannis. *Prob.* Nam in utroque reperitur idem signum, idem auctor, eadem significatio; ergo et idem sacramentum. *Prob. Ant. per part.* 1°. Est idem signum; nimirum aqua ad ablutionem data: *Ego baptizavi vos aqua*; Marc. 4. 2°. Idem auctor juxta ipsiusmet Joannis Baptistæ verba: *Qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit*; Joan. 1. 3°. Eadem significatio; nam de Joanne baptizante dicitur: *Erat prædicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum*; Luc. 3. sicut nimirum de baptismo Christi dicitur: *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum*; Act. 2.; ergo uterque baptismus peccata remittebat.

7. *Observa:* Jam olim Petilianus Donatista, apud S. AUG. L. 2. contr. litteras Petiliani, c. 32. unum esse docuit Joannis et Christi baptisma, in quo tamen tres essent gradus: aquam, dicebat, Joannes præbuit: Christus Spiritum sanctum contulit: Paracletus vero ignem detulit e cœlis; sed hæc tria unum idemque sacramentum constituunt. At Petiliani errorem ibid. n. 75. sic confutat AUGUSTINUS: *Si ergo aqua Joannis ad eundem (baptismum) pertinet cujus unitas commendatur, non debuerunt baptizari, jubente Paulo apostolo, quos compererat baptizatos a Joanne: jam enim habebant aquam ad eundem, sicut dicis, baptismum pertinentem: restabat ut Spiritum sanctum et ignem acciperent, quia defuerant Joanni, ut compleretur baptismus tribus, ut asseris, gradibus consecratus.* Petilianum postea secutus est Calvinus cum suis, Lutheranicisque. E Catholicis vero alii, ut DURANDUS, baptismum Joannis pro vero habuerunt sacramentum, sed Legis veteris, proin distincto a Christi baptismo. Alii, ut S. BONAVENT., S. TH. in. 4. Dist. 2. eum inter utramque Legem quasi medium putarunt. Alii demum, ut S. TH., re melius perpensa, in Summa 3^a. p. q. 38. a. 1. ad 1. *Baptismum Joannis non fuisse per se sacramentum, sed quasi quoddam sacramentale disponens ad baptismum Christi* asserunt. His positus,

R. *N. illat. et supp.* fuisse sacramentum Joannis baptisma. Nam 1°. non fuit sacramentum Legis veteris, quæ usque ad Christi mortem tenuit, postquam cœpit esse mortua, quia de ratione veri sacramenti est, ut sit ritus stabilis ac permanens; at Joannis baptisma brevi admodum tempore substitit, nimirum quantum, ut S. AUG. ait L. 5. de Bapt. c. 9., *satis esset ad parandam viam Domino.* 2°. Nec erat sacramentum Legis novæ, tum ex ratione data; tum quia de hujus essentia est, esse institutum a Christo: at baptismus Joannis non fuit institutus a Christo speciali ea ratione, quæ ad sacramentum novæ Legis requiritur; sed ab ipso Joanne, licet ex speciali inspiratione S. Spiritus, ad parandam hoc modo per poenitentiam viam Domino; unde in Scriptura nunquam dicitur baptismus simpliciter, sed semper cum addito *Joannis.*

Præterea multiplex alia inter utrumque baptismum intercedit differentia. 1°. Ille Joannis characterem non impressit; cum baptizati ab eodem rebaptizari debuerint, Actor. 19. secus ac se res cum baptismo Christi habet. Deinde si unus idemque baptismus esset, cur Paulus baptizatos a Joanne